

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. In ordine ad quid constituitur Differentia in esse Universalis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

QUAESTIO II.

In Ordine ad quid constituitur differentia in esse universalis?

Ex multiplicibus definitionibus su-

pra datis patet differentiam etiam secundum intentionalem sumptam multiplicem dicere respectum ad alia, nam dicitur ordinem ad genus quod determinat ac dividit, verbi gratia rationale dicitur ordinem ad animal quod contrahit; item dicitur ordinem ad speciem, verbi gratia idem rationale ad hominem, quem cum animalitate constituit; denique dicitur ordinem ad inferiora speciei, verbi gratia ad Petrum & Paulum, unde tres ordinariè differentia dicitur respectus ad genus nempe ad speciem & ad speciem inferiora, unde quaeritur in praesenti quaestione, per quem nam respectum ex his tribus differentia constituitur in esse universalis, seu tertii praedicabilis? Circa quam materiam triplex est sententia;

Prima est Cajetani, Toleti, Scoti, &c. qui dicunt quod differentia in esse universalis, seu tertii praedicabilis constituitur per ordinem ad speciem.

Secunda Sententia asserit quod constituitur in esse universalis per ordinem ad propria inferiora, non verò in ordine ad inferiora speciei, hoc est, quod differentia, verbi gratia rationale constituitur in esse universalis prout dicitur ordinem ad hoc & illud rationale, non verò prout dicitur ordinem ad inferiora speciei verbi gratia Petrum & Paulum: hanc sententiam ex Suarez referunt absque authoribus Complutensibus.

Tertia est communis: dicens, differentiam constitui in esse tertii universalis per ordinem ad inferiora speciei: quam etiam inferius amplectitur. Interim

Dico I. Differentia in esse tertii universalis

non constituitur per ordinem ad speciem. Est Contra primam Sent. & Probatur: Universale respectu quorum, seu in ordine ad quae constituitur in esse universalis, debet respectu eorum esse superior, sed differentia respectu speciei non est superior, ergo respectu illius non erit & non constituetur in esse universalis, major patet ex ratione universalis ut sic: quia universale est illud, quod dicitur ordinem ad plura quae sub eo continentur, probatur minor, quia differentia aequè late patet sicut species & e contra, ergo, probatur ante. Quia omnis homo est rationalis & omne rationale (loquor de rationali quod est constitutum speciei specialissimae, scilicet humanae) est homo, ergo aequè late patent, consequentia probatur, quia quae se per modum superioris & inferioris habent, non convertuntur in subsistenti consequentia, prout hic contingit.

Dices. Speciem habere virtutem pluralitatem, quatenus continet sub se inferiora, ideoque praedicationem de specie aequivalere pluribus praedicationibus de individuis, si species est ultima. Contra, Quia universale ut sic ut sit & fiat universale, debet habere formalitatem

F. Amandi Hermann Logica.

plura, vel actu, vel potentia, juxta supra dicta, Alioquin si sufficeret ad universale ut virtualiter tantum habeat plura, dici potest, quod differentia respectu ejus sit etiam tantum virtualiter universalis, non autem formaliter & actualiter: quia qualis est multitudo, talis est universalitas ipsam multitudinem respiciens, ergo si multitudo sit tantum virtualis, universale quoque erit tantum virtuale, quod tamen admittendum non est, cum differentia sit unum ex quinque; formalibus universalibus, & praedicabilibus in communi sententia, ita ut etiam dubitetur an non duplex universale fundare possit veluti genus, & species duo constituunt praedicabilia.

Dico 2. Differentia non constituitur in esse

tertii universalis in ordine ad sua inferiora. Hae est contra secundam sententiam. Probatur. Differentia in quantum est unum ex quinque; universalibus debet praedicari de suis inferioribus in quale quid incompletè, sed differentia respectu hujus & illius differentiae sub se contentae non praedicatur in quale quid incompletè, ergo respectu hujus & illius non poterit esse unum ex quinque; universalibus distinctum ab aliis quatuor; major est omnium, minor, de qua sola est difficultas probatur: Rationale verbi gratia respectu hujus & illius rationalis non praedicatur in quale, quia non potest quis respondere interroganti quale est rationale per quale, sed bene per quid, nam si quaeratur à me aliquis, quale est rationale? non possum dicere, est rationale, sed si à me quaeratur, quid est rationale? possum dicere, est rationale, per quod ulterius patet, quod nec incompletè etiam praedicetur, quia haec est completissima praedicatio rationale est rationale, & est etiam in quid, siquidem praedicatum dicit totam essentiam subjecti? Unde praedicatio quae praedicatur differentia de suis inferioribus propriis, est praedicatio universalis secundi, seu speciei: quia modum secundi universalis quoad praedicationem servat: ut patet.

Dico 3. Differentia constituitur in ratione

universalis tertii per ordinem ad inferiora speciei, quam constituit. Hae est communissima, & Probatur: Differentia constituitur in esse universalis per ordinem ad plura de quibus praedicari potest in quale quid, sed ad nulla alia plura dicitur ordinem de quibus praedicari possit in quale quid, nisi per ordinem ad inferiora speciei, ergo per ordinem hunc constituetur in esse universalis, major patet, minor probatur: quia non dicit talem ordinem ad genus, nec ad speciem, nec etiam ad propria sua inferiora, ut patet ex dictis: ergo restat quod constituitur in esse universalis ad inferiora speciei, siquidem ad illa dicit respectum & praedicatur de illis in quale quid, nam si à me quaeratur qualis sit Petrus? bene respondeo, quod sit universalis. Sed in

Contra Arguitur? Differentia praedicatur de

specie, sed non ut singulare, ergo ut universale, ergo per ordinem ad speciem constituetur in esse universalis, probatur ma. quia vera est praedicatio, homo est rationalis. R. concessa ma. & min. distinguendo consequens, ergo ut universale formaliter sumptum nego consequentiam,

IV.

Nec per ordinem ad sua inferiora.

V.

Sed per ordinem ad inferiora speciei.

VI.

I. habet

II. tribuit

III.

II. potentia

X.

III.

tiam, materialiter sumptum, concedo consequentiam. Itaque sicut species si comparatur ad genus prædicatur ut universale, non formaliter: quia tale constituitur per respectum ad plura, sed fundamentaliter & materialiter; sic prædicatio ista homo est rationalis est quidem bona prædicatio, sed prædicatio topici de subiecto communi, cum quo recipitur, & tales prædicationes à quibusdam vocantur tertii, vel quarti prædicati.

Inflatur. Ut aliquid prædicetur ut universale formaliter, debet prædicari de pluribus immediate, sed differentia de specie tantum & non de inferioribus speciei prædicatur immediate, ergo per ordinem ad speciem & non per ordinem ad inferiora speciei, differentia fundabit universale tertium, probatur minor; Quia ideo Petrus dicitur rationalis, quia homo inclusus est rationalis, ergo. R. negando ma. Quia non est necessarium quod universale prædicetur immediate de suis inferioribus, quia etiam genus respectu inferiorum, retinet universalitatem, & tamen de individuis non prædicatur immediate; Unde advertendum non quancumque prædicationem constituere rationem universalitatis tantum, sed illam tantum, quæ est de suis inferioribus; unde quamvis Petrus & Paulus sint rationales, quia sunt homines, tamen rationale non est universale, quia respicit speciem videlicet hominem, quia rationale respectu hominis non est superius, seu magis late patens, sed quia respicit Petrum & Paulum.

QUÆSTIO III.

Quotuplex sit Differentia, & an illa quæ communiter assignatur sit adæquata?

I.
Differentia
triplex est.

Hic examinabo divisionem realem, & non intentionalem differentiarum, quia sine omni opere intellectus reperiuntur plures formalitates, per quas res differre dicuntur; Itaque differentia realis communiter circumfertur trimembris, scilicet *communis, propria, & propriissima*; nam cum differentia secundum Porphyrium sit illa formalitas, quæ facit unum ab alio differre, & id contingat tripliciter: nempe essentialiter, accidentaliter inseparabiliter, & accidentaliter separabiliter: totuplex erit etiam differentia: hinc *communis est accidens separabiliter faciens differre*, quæ differentia quintum prædicabile constituit, de qua etiam agam disputatione ultima agendo de Accidente. *Differentia propria est accidens inseparabile, quæ una res differre ab alia non quidem per modum essentia, nec per modum accidentis, sed per modum proprietatis*, & hanc differentiam explicabo disputatione sequenti. Differentia denique propriissima est, quæ facit rem essentialiter differre ab alia: talis est rationalitas, quæ duplex est, infima scilicet & subalterna, de quibus in hac disputatione egi; Hinc in hac questione quaeretur in primis, an differentiarum divisio trimembris supra enumerata sit adæquata, & univoca? quantum ad primum R. &

II.
Illa divisio
est bona.

Dico I. *Divisio differentiarum in communem, propriam, & propriissimam est adæquata.* Ita Pontius, Maltrius & communior, Prob. Illa est bona divisio cuius membra dividenda nec excedunt divisum, nec e contra divisum excedit

membra dividenda, sed hæc est talis, ergo: quia membra dividenda continentur sub divisio, & divisum non continet aliud quam membra dividenda, ergo: probatur ant. quod divisum non contineat aliud quam illa membra dividenda; Quia nulla res potest ab alia differre nisi mediante aliqua re separabili, vel mediante aliqua re inseparabili, si mediante re separabili, tunc ipsius differentia est communis, si mediante re inseparabili, tunc, vel mediante aliqua re quæ est de essentia ipsius, & sic est differentia propriissima, vel mediante aliqua re quæ non est de essentia ipsius, & sic differentia ejus erit propria, ergo nihil aliud continetur sub divisio, adeoque divisio erit adæquata, quia non potest dari aliqua differentia alicujus, quæ non sit, vel communis, aut propria, vel propriissima &c. Sed Incontra.

Arguitur; Differentia individualis, seu hæcitas ad nullam differentiam ex tribus assignatis reducit, ergo divisio non est adæquata, ant. probatur, quia non reducit ad communem, quia non est separabilis ab individuo, nec reducit ad propriam, cum non conveniat accidentaliter ipsi, nec ad propriissimam, cum non faciat differre essentialiter, ergo divisio non est adæquata. R. I. differentiam individualem posse reduci ad differentiam propriam, & facere differre accidentaliter, non accidentalitate prædicamentali, quia est gradus substantialis penetrans per realem identitatem totam substantiam ac essentiam rei, cujus est ultima determinatio, sed accidentalitate prædicabili quatenus differre facit individua, non specificè sed individualiter & citra essentiam. R. 2. Cum communi non esse intentionem Porphyrii sub hac divisione comprehendere differentiam individualem, quia ille solum agere intendebat de differentis quæ possunt universalitatem fundare, & de pluribus prædicari, differentia autem individualis cum hoc præstare non possit, ab assignata divisione excluditur.

Inflatur; Propria passio, verbi gratia risibilitas est differentia, facit enim unum ab alio differre, sed hæc non continetur sub hac divisione, ergo non est bene assignata adhuc. R. negando mi. quia est differentia propria, & ad illam etiam risibilitas proprie spectat.

Urgetur. Porphyrius dicit differentiam propriam suscipere magis & minus, sed propria passio non suscipit magis & minus, ergo non erit differentia propria, R. Porphyrium non voluisse omnem differentiam propriam suscipere magis & minus, sed tantum aliquas suscipere posse, & hoc patet inde, quia nec omnia accidentia sic suscipiunt, ut locus, figura, &c. & cum dixit esse inseparabilem per accidens, intelligit illam esse inseparabilem extra essentiam, quod proprie proprietatibus convenit. Quod si quaeras autem, ad quam differentiam reduci debeat genus, quod tam bene facit hominem, verbi gratia differre à lapide, sicut alia differentia faciunt differre ab aliis rebus, R. genus ad nullam differentiam reduci, quia illud non est differentia proprie dicta, de qua hic est sermo, sed valde improprie extendendo tam nomen, quam rationem differentie, unde quando facit differre hominem à lapide, non

III.
Arguetur
tunc in
traum.